

Posudok na diplomovú prácu

Anežky Stříbrné: Způsob a průběh kolektivizace zemědělství v kutnohotském okrese v padesátých letech 20. Století

Diplomová práca sa venuje jednej z veľkých tém výskumu komunistickej éry v Československu, kolektivizácii v šiestich lokalitách kutnohorskeho okresu v rokoch 1948-1960. Je rozdelená na desiatich číslovaných kapitol, do ktorých sú zaradené od úvodu, cez jadro výskumu, aj prílohy – dve mapy okresu a jeden zaujímavý dopis.

Predložené dielo je postavené na serióznom heuristickom základe, pričom autorka využila pramene zo Štátneho archívu v Kutnej Hore a Národného archívu v Prahe. Podarilo sa jej získať aj materiál zo súkromných zbierok a čo ma veľmi potešilo, aj rozhovory s pamätníkmi. Ide o špecifický historický prameň, ktorý dokresľuje mnohé zápletky predloženého príbehu. Okrem toho kolegyňa využila základnú literatúru k problematike. V tomto smere by som si vedel predstaviť aj bohatší zoznam sekundárnej literatúry (stačí zadať heslo „kolektivizace“ do bibliografickej databázy HÚ AV ČR: <http://biblio.hiu.cas.cz/>). Táto poznámka však nemení nič na fakte, že už na prvý pohľad ide o zaujímavú a kvalitne spracovanú diplomovú prácu.

Keďže k téme kolektivizácie vzniklo už viacero prác, pri čítaní predloženého textu som sledoval aj to, akým spôsobom sa autorka rozhodla vyrovnáť so špecifikáciou svojho výskumu na jeden región. Rozhodla sa porovnať prvú a druhú fázu kolektivizácie a vybrala si k tomu obce v ktorých začala kolektivizácia s určitým posunom (kvôli tomu, že v katastri nemali až takú úrodnú pôdu). Veľmi vysoko hodnotím fakt, že autorka svoj výskum nesmerovala len na administratívnu stránku prevedenia kolektivizácie v daných lokalitách, ale upozornila aj na každodenné aspekty života obyvateľstva a pomerne široko uviedla čitateľa do problematiky: či už v úvodnej časti venujúcej sa politickým a právnym

predpokladom kolektivizácie, Akcii K, alebo v druhej kapitole, keď sa venovala charakteristike šiestich vybraných lokalít.

Nasledujúce strany predstavujú zaujímavú sondu do pofebruárového vyjednávania politickej moci na vidieku, keď autorka pomenúva hlavných dedinských aktivistov a ich prácu v prospech/proti presadeniu komunistického hospodárskeho projektu (družstiev), čím ponúka zaujímavý pohľad na prienik štátnej a lokálnej politiky. Autorka uverejnila zaujímavé informácie k Akcii K, keď upozorňuje napr. na prejavy solidarity s bohatšími roľníkmi. Aj na základe predloženého výskumu budovania roľníckych družstiev sa ako produktívna ukazuje téza o neustálom vyjednávaní, keď autorka zaujímavou upozorňuje na dôležitosť osobných motivácií a postojov konkrétnych obyvateľov obce. Výsledkom bolo, že v prvej fáze Akcie K nikoho z okresu Kutná Hora nevysídli, čo bola oproti susedným okresom raritná situácia. Situácia sa zmenila v roku 1953. A. Stříbrná argumentuje, že až v tom období sa okres zapojil do centrálne riadenej Akcie K. Následne ponúka aj konkrétne prípady perzekúcií sedliakov Jozefa Hanzala, Václava Vojáčka,

Pre druhú vlnu kolektivizácie je charakteristický premyslenejší prístup (ekonomický a psychologický tlak), následkom ktorého sa podarilo prelomiť nechuť miestnych funkcionárov angažovať sa v družstvách, ktorú autorka odvodzuje aj od zlých skúseností z nedávnej minulosti (keďže prvé družstvá nehospodárili úspešne a rozpadali sa). Kolektivizácia v okrese vyvrcholila v roku 1958, keď vzniklo 34 nových družstiev a premena súkromnej formy hospodárenia na socialistickú bola prakticky dovŕšená.

Veľmi oceňujem zaradenie šiestej kapitoly venovanej krátkemu predstaveniu spoločenských a kultúrnych premien, modernizácie daných obcí, keď postupne došlo k etablovaniu socialistickej kultúry. Tento fakt autorka ilustruje aj prostredníctvom premien verejných slávností a priestorov. Upozorňuje na výraznú zmenu v spôsobe života, ktorá súvisela s premenou roľníka na družstevného zamestnanca, ale aj na problém úbytku dedinského obyvateľstva, ktoré sa sťahovalo do miest.

Diplomová práca je zostavená ako chronologické rozprávanie, pričom v niektorých častiach (otázka dodávok a hospodárskej produkcie) zvolila autorka popisnejší štýl. Celkovo ide o pútavo napísanú prácu.

V rámci diskusie by som sa chcel kolegyne opýtať, ako boli hneď po vojne v daných lokalitách recipované komunistické ideály?

s. 35 – v nadpise „*Nástup socializace...*“, aj vo vete „*Na venkově však nejdříve socializace zasáhla soukromé živnosti.*“ Vyskytuje sa to aj ďalej, aj v inej literatúre... – vhodnosť používania termínu socializácia?

s. 37 – „*rozvinula debata, kde byly různé názory*“ Nebolo by možné zistiť/doplniť argumenty, témy, ktoré sa v diskusii objavili?

Na základe vyššie napísaného mi ostáva len konštatovať, že práca Anežky Stříbrné spĺňa všetky predpoklady magisterskej kvalifikačnej práce. Hodnotím ju ako kvalitnú a z toho dôvodu ju odporúčam k obhajobe a navrhujem hodnotenie výborná (1).

V Prahe, 17.1.2013